

Szerkesztőségi Iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy óra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 204. szám.

Csütörtök, szeptember 9.

A gyermekvédelem.

— szeptember 9.

Néhány nap múlva megnyílik a fővárosban az országos patronage-kongresszus.

Patronage alatt a szó legtágabb értelmében általában mindenféle védelmet értenek a gyengék, gyámoltalanok felett. Tényleg, például a nemzetgazdák a patriaralizmust, a munkásvédelmet is a patronage fogalma alá sorozzák. Legújabb azonban csak a szorosan vett gyermekvédelmet azonosítják a patronage fogalmával.

Nálunk e nagyfontosságú feladat majdnem a legújabb időkig kizárólag a társadalom tevékenységére volt utalva. Csak az 1901. évi VIII. t.-c. intézkedik részletesen az állami gyermekmenhelyekről. Hogy azonban társadalmunk a kérdés komolyságát teljesen felfogta, annak eklatáns bizonyítéka az a körülbelül 105 árva-ház, menhely, gyermekotthon, melyekben évente majdnem 6000 elhagyott gyermek nyer gondozást. Azonban egy a fentemlített törvény, mint már az 1898: XXI. t.-cz., mely szintén e kérdéssel rendelkezik, habár a patronage kérdését hatalmas lépéssel vitték is előbbre, még távolról sem tekinthetők az ideális állapot megvalósítóinak, miért is e kérdéssel teljes és rendszeres törvény lenne alkotandó.

Az államnak az elhagyott és erkölcsi züllésnek kitétt gyermekekről való gondoskodása tulajdonképpen egoizmuson alapszik. A gyermekvédelem hathatós praevenzív intézkedés a bűnözés, a kriminalitás ellen. Mert ha nem is fogadjuk el a maguk teljességében Lombroso tanait a született és éppen ezen atavisztikus eredet miatt javíthatatlan bűnös típusról, azonban azt feltétlenül el kell ismernünk, hogy az erkölcsi vezetés hiánya már a zsenge gyermekkor

óta, a magára hagyatottság, az utcára kitasztatottság semmi esetre sem alkalmas a kellő normális ellenállás kifejlesztésére a bűnözés ellen. Az állam a gyermekvédelemmel tehát tulajdonképpen önmagát és a társadalmat védi a közveszélyes büntettes elem szaporodásától. Egoizmus és altruizmus soha nemesebb célból és szerencsésebben nem keveredett, mint itt. Egy pillantás a bűnügyi statisztikai adatokba meggyőző arról, hogy nemcsak az üzletszerű és szokásos gonosztevők, hanem az alkalmi bűnösök legnagyobb része is a nevelés majdnem teljes hiánya miatt került összeütközésbe a büntetőtörvénykönyvvel. Erről különben legtöbbet büntető bíránk és ügyészeink mesélhetnének.

Hogy a gyermekvédelem jelentőségét illusztráljuk, elég Anglia példájára utalnunk, hol a megfelelő gyermekvédő intézetek felállítása óta a fegyintézetek lakossága alaposan megcsappant, sőt egynéhány fegyházat be is csuktak.

Mi — természetesen — ennyire még nem vagyunk. A mi Gyermekvédő Ligánk, melynek célját, működését gáncs nem érheti, szerencsétlenül választott eszközeivel, melyekkel a közadakozást igyekezett meghatványozni, majdnem teljesen lelohasztotta a patronage iránti érdeklődést. És ez öreg hiba, melyet, reméljük, orvosolni fog.

A fentidézett törvények óta, melyek Széll Kálmán nevéhez fűződnek, érdemleges intézkedés alig történt. Pedig az 1899-ben Budapesten megtartott nemzetközi gyermekvédelmi kongresszus elég sok megszívlelendő momentumra hívta fel a törvényhozások figyelmét. A most összeülő országos kongresszus ezeket lesz hivatva felújítani és új eszmékkel felfrissíteni s így csak szerencsét lehet kívánni működéséhez.

A „TORONTÁL” tárcája.

Kegyetlen szó.

Legris apó egy órával dél előtt odahagyta a telepet, hol kőműves mesterségéhez való építési anyagait szokta tartani. Haza érve, így szólt az asszonyához:

— Hol van az ünneplóm.

A felesége csodálkozott, mert hát szerda volt.

— Igen, — magyarázta Legris, — levelet kaptam az ügyvédtől. Oda megyek.

Erre aztán kiöltözködött, megebédelt s indult. Jól tudta, mit akar az ügyvéd neki mondani. A Fougerais kastély urnöje husz év óta nógatta, hogy adja el neki azt a pár hold földet, mely a kastélyt körülvevő terjedelmes park közepébe mélyen beekelődött s mely az ő tulajdona volt. Mielőtt az ügyvédhez ment volna, kiment a

helyszínére s körüljárta a kastély környékét. A park az ő patakjaival és vizeséseivel, apró völgyeivel és halmaival páratlan volt a maga nemében. De a végében, fenn a lejtős domboldalon ott éktelenkedett a Legris parlagon heverő, dudával benőtt földje az egész hatást.

Legris, amint ott állott, boldog maliciával nézte a földjét; kavicsos talajában nem tenyészett semmi, a park zöldelő ligetei közt bosszantóan sértette a szemet s magas fekvésénél fogva uralta az egész környéket.

Ráadásul pedig Legris ide hordatott minden szemetet és éretl ganajt, melynek büze betöltötte az egész völgyet, a parkot, a kastély termeit és hálószobáit.

A Fougerais családdal azonban nem lehetett boldogulni, hasztalan szedte elő Legris minden fortélyát, hasztalan égetett a földjén egész napokon át mindenféle gíz-gazt, hasztalan oltott ottan meszet hiteken át. A család minden előkelősége mellett is szegény volt.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is Vidéki hölgyek részére minden nap délbem gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Szeptember 10., 11. Megyei áll. vál. ülés.
Szeptember 13. Közig. bizottság ülése.
Szeptember 14. Rendkívüli megyei közgyűlés.
Szeptember 25., 26. 27. A Magyar Földrajzi Társaság vándorgyűlése.

— Kisasszonynapja. A róm. kath. egyház tegnap ünnepelte meg hagyományos fénynyel a Megváltó édesanyjának születése napját. Ez alkalomból délelőtt 10 órakor a nagybeeskereki róm. kath. plébánia-templomban ünnepi zenésmise volt, melyet Magyar Pál pápai kamarás, plébános végzett fényes papi segédlettel. Az istentisztelet alatt az egyházi ének- és zenekar Wehninger József karnagy vezetésével Gütler „Misé”-jét adta elő. Gradualera ugyancsak az énekkar elénekelt Reimann „Mária kegyelmes anyja” című szerzeményét, offertóriumra pedig Boross Károlyné urnő a szokott precizitással Marchesi „Ave Mária”-ját adta elő. Itt említjük meg, hogy az ünnepi istentisztelet előtt Magyar Pál pápai kamarás szép ünnepség keretében felzentelt egy új Mária-szobrot, melyet a szószék melletti pilléren helyeztek el.

Ugyancsak tegnap délelőtt fél 12 órakor a piaristák templomában is tartottak ünnepi misét melyet dr. Czirbusz Géza kegyesrendi áldozópap mondott. A mise alatt Giuseppe Buzolich Donizetti „Ave Maria”-ját énekelte el Ripka Imre orgona- és Götter János hegedűkíséretével, majd Oroszi Margit Kiss Gyula orgonakíséretével Marchesi „Ave Maria”-ját adta elő. A templomban összegyűlt nagyszámú közönség áhitattal halgatta az izlésesen előadott szép énekszámokat.

Legris azonban nem sietett, tudott várni. És ime egy napon azt hallotta, hogy a kastélyt Morillon párisi milliomos vásárolta meg.

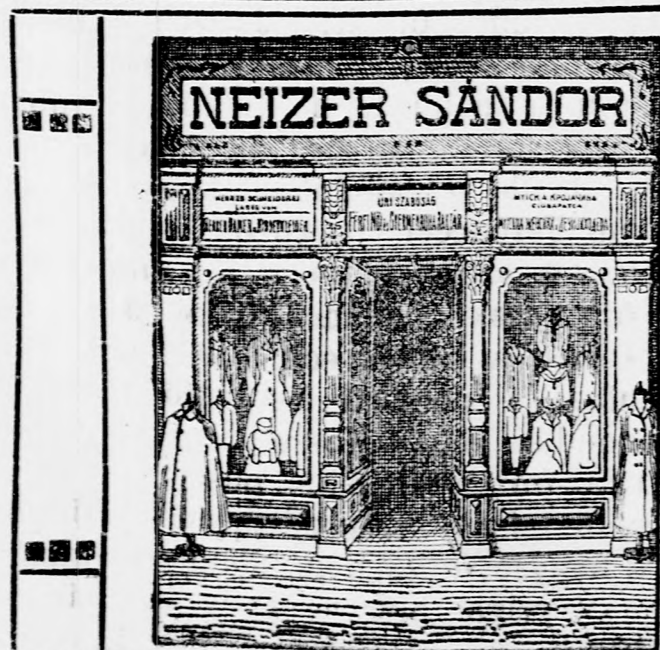
Első látásra bele bolondult a kastélyba s megvette az értékénél jóval magasabb áron. Aztán legott hozzá látott, hogy jókarba hozasson mindent, nem kérve, hogy mibe kerül. Ez volt a Legris apó embere.

Jól megrághva utközben a dolgot, nyitott be az ügyvédhez.

— Nos, — mondta neki a prókátor ur jóindulattal — a maga kis ganajdombjáról akarok magával beszélni. Morillon ur szeretné tudni, hogy esetleg mit kérne maga érte.

— Morillon ur? — mondta Legris. — Hát faj a foga az én birtokomra? . . . Nos, ez igazán meglepő újság.

Aztán a meglepettet játszva, hosszasan bizonyította, hogy milyen nagy szüksége van neki arra a földre, mi minden terve van vele.

Értesitem a t. közönséget, hogy a Neizer és Goldschmidt cég, mint társas cég megszűnt s én abból kilépve

Nagybeeskereken, Fő-utca, Sindelás-féle házban (nagytrafik volt helyiségében)

egy teljesen újonnan berendezett ruhaüzletet nyitottam.

Állandóan raktáron tartok igen nagy választékban, a legjobb minőségű teljesen megbízható új divatu és legjobb szabásu, mindenfajta férfi- és gyermeköltönyöket, felöltöket, téli kabátokat, szőrmével bélelt szövet és bőrkabátokat, utazó bundákat, külön nadrágot és divatmellényeket. A legújabb berlini és párisi divatu női felöltöket, palétot, raglan, gyermek-felöltöket és gallérokat, ugyszintén a téli idényre a legújabb szőrmekabátokat és boákat, mindent a legújabb és legújabb árak mellett. — Férfi-öltönyök elkészítését mérték után a legújabb angol divat szerint a legújanyosabb árak mellett elvállalom. — Amidőn magamat nagybecsű jóindulatába ajánlom,

maradok számos megbízásokat kérve, kiváló tiszteléttel

790—20.3

Neizer Sándor.

— **Személyi hírek.** Jankó Ágoston alispán, aki kedden Törökbecsén járt, ahol megsejmelte a munkásházakat, tegnap visszaérkezett Nagybecskerekre.

Dr. Perisics Zoltán polgármester hivatalos ügyekben néhány napra Budapestre utazott.

Kögl Béla németécskai plébános súlyos betegségéből felépülve, néhány heti üdülésre Abbaziába utazott.

— **A Földrajzi Társaság kongresszusa.** A Magyar Földrajzi Társaság elnöksége már kibocsátotta a társaság tagjainak a nagybecskereki vándorgyűlésre szóló meghívót s a tagoknak szeptember 15-éig kell jelentkezniük. A nagybecskereki kongresszus iránt a tagok sorában élénk az érdeklődés s így előreláthatólag nagyszámmal jönnek el Nagybecskerekre. A jelentkezési határnap után a kultúregyesület elnöksége megküldi a földrajzi társaságnak a lakáscédulákat, az ebédre, a kirándulásra, a színházi előadásra szóló jegyeket, valamint a kongresszusi jelvényt, amely sárga-kék színű gomb lesz. A színházi előadásra a kultúregyesület ingyen jegyeket bocsát a közönség rendelkezésére, csak a földszinti és elsőemeleti páholyokért kell fizetni mérsékelt díjat. Az első emeleti páholyok egy részét a vendégek számára tartják fenn. A szeptember 27-iki kirándulásra a kultúregyesület megszerezte a Dunagőzhajó-társaság IV-es számú omnibusz hajóját, amely kényelmesen szállíthatja a vendégeket. A hajó már az előtte való napon délben megérkezik Nagybecskerekre, hogy itt a hajó konyháját berendezhessék. A konyhát Marcoin vendéglős látja el, aki külön hajószakácsot szerződött ez alkalomra. A földrajzi társaság részéről érkező vendégek természetesen díjtalanul vesznek részt a kiránduláson, más vendégek pedig 20 korona díjat fizetnek. Helybeli vendégek azonban így is csak korlátozott számban vehetnek részt a hajó kisebb terjedelmére való tekintettel. A kirándulást Lowieser Imre főszolgabíró, a kirándulásbizottság elnöke vezeti, akinek Burget József főgimnáziumi tanár, a tájékoztatóbizottság elnöke fog segédkezni.

Itt említjük meg, hogy a bizottsági tagok közül tévedésből kimaradt dr. Báthory Endre, aki a tájékoztató bizottság tagja és Mattanovich György, akit a fogadó-bizottságba választottak be.

— **A villamvilágítási bizottság ülése.** Nagybecskerek város villamvilágítási bizottsága kedden délután dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen részt vettek: Strosz Béla, Krumenacker Ferenc, Hausladen Mátyás és Szávicz Sándor. A bizottság az ülésen több folyó ügyeken kívül

Különben, — tette végül hozzá, — hát ha annyira megtetszett Morillon urnak, isten neki, nem bánom. De fiskális ur mondja, hogy mit adnának érte.

— Egyszerűen ki kell számítani — felelte a prókátor ur. — Mi a területe a maga kavicsbuckájának?

— Hát biz az van legalább is jó kétszáz négyszög méter.

— Akkor, feltéve, hogy a maga kavicsos földjét jó termőföldnek vesszük, négyszáz frank lenne az ára.

— Négyszáz frank!

Legris apó vörös lett, mint a pulykakakas; előntötte a méreg.

— Ugy hát ne is beszéljünk róla! — mondta. — Nekem szükségem van a földemre, nagyon jó helyen fekszik. Ha Morillon urnak négyszáz franknál nem csinál több kárt, ne is vesztegessük rá a szót!

A prókátor ur tréfára fogta a dolgot.

— Akarja, hogy megsokszorozzuk tizzel, mert hát Morillon urról van szó?

— Tízszáz négyszáz az négyezer frank lenne, — mondta megvetően Legris.

Majd gondolkozott s most már ő is enyelegni kezdett:

— Talán bizony nem ártana még egyszer tizzel megsokszorozni?

A prókátor ur ismerte általában a parasztokat és különösen Legris apót. Jónak látta a tréfát. Barátságosan az öreg vállára tette a kezét.

— Ez a végső ára? ... Közölni fogom Morillon urral.

Legris nyugtalanul távozott, tartott tőle, hogy talán egy kissé mégis nagy volt a szája. Levérten töltött egy pár napot és több rossz éjszakája volt. De nem telt bele egy hét, mikor újabban az ügyvédhez hívták. Mar ott találta

foglalkozott a villammű 1908. évi zárószámadásával is.

— **A vármegyei munkásházak.** Torontál-vármegye törvényhatósága tudvalevőleg elhatározta, hogy 300 munkásházat építtet a vármegyében. Az idén a munkásházak építésére kiválasztott helyeken megkezdték a minta-munkásházak építését, amelyek szerint azután a többi munkásházakat fölépítik. Az első minta-munkásházak Törökbecsén készültek el s a vármegyei munkásházépítő-bizottsággal Jankó Ágoston alispán kedden megsejmelte a minta-munkásházakat. A bizottság konstataulta, hogy a három típus szerint épült házak, melyeknek építési költsége nem haladja meg a 800 koronát, ugy egészségügyi, mint közhasználati és kényelmi szempontból a legteljesebb mértékben megfelelnek a kívánalmaknak s azokat a többi házak építési mintájául elfogadta. A többi munkásházakat a jövő tavasszal építik föl mindenütt a vármegyében.

— **Az új hitközségi épület.** Ismeretes, hogy a nagybecskereki róm. kath. hitközség képviselő-testülete annak idején elhatározta, hogy a templom mögötti hitközségi épületet, mely 1809-ben épült, tehát éppen száz éves s amely a 70-es évek előtt iskolahelyiségül szolgált, lebontatja s helyébe emeletes épületet építtet. A terveket már el is fogadták s az építéssel Hoff Nándor helybeli vállalkozót bízták meg, aki a régi épület lebontásához már hozzá is fogott. A jövő héten az építkezést is megkezdik, úgy, hogy az új épület még ez év folyamán tető alá hozzák s tavaszra egészen befejezik.

— **Adományok a torontálmezei múzeumnak.** A Torontál-vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület buzgó igazgatója, dr. Vinczehidly Ernő m. főjegyző a nyáron a vármegye két francia telepítésű községében, Seoitouren és Szenthuberten érdekes háziipari és etnográfiai tárgyakat gyűjtött össze a vármegyei múzeum számára. Az összegyűjtött tárgyak egyrészét vásárlás útján, másrészt adományozással szerezte meg a kultúregyesület igazgatója s a létesítendő múzeum etnográfiai osztályának igen tanulságos tárgyai lesznek. Az összegyűjtött tárgyak a következők:

Adományozás útján: 1 fekete rokka, 1 régi ruhafogas, 1 mellény, 1 vasbődön, 3 régi okmány, 1 pénzesláda faból, 1 színes rokka, 1 ágymelegítő, 4 drb régi kép, 1 kötöttü faból, 1 régi kulcs, 1 fekete szék, 1 gyertyatartó, 1 perlaszi ágyugolyó 1848-ból, 1 támláspad, 1 régi tányér, 1 rokokó képrekesz, 1 kis kőkorsó. Adományozók: Schorsch Pál, özv. Hammang Anna, Maszong Mihály, Keilbach Antal, Szenthubert község, özv. Kiss Mihályné, Hammang Miklós, Bürger Vilmos, özv. Hollinger Károlyné Szenthubertől; Mayer József és Hollinger István Seultourról. Az adományozóknak ezután mond halás köszönetet a kultúregyesület elnöksége.

készen az adásvevési szerződést Morillon által aláírva. És a fiskális minden szó nélkül elébe számlálta a ropogós negyven darab ezres bankót.

Bizonyos idő múlva aztán az történt, hogy Morillon és Legris találkozott a vasuti állomáson.

Özre járt az idő. Legris, ki most már kényelmesebben élt, a szomszéd községbe akart rándulni, hogy az ott vállalt építési munkálatokat megtekintse, míg Morillon vendégeket várt Párisból.

Pompás automobilja ott állott az udvaron, ő maga pedig alá s fel járkált a pernonon.

Mintegy ötven éves ember lehetett erős gömbölyű termettel, jovialis arccal, tudatában a fensőbbégeknek, mit a nagy vagyon ad. Morillon természetétől bőkezű volt, de mégis bántotta, ha valamit túlságos drágán kellett megfizetnie.

Legris, amint ilyen közel látta őt magához, kényelmetlenül kezdte magát érezni. Talán nem nagyon volt megelégedve az üzlettel, gondolta magában.

Alázattal köszöntötte őt és Morillon, amint felismerte emberét, oda lépett hozzá s mosolyogva kezét nyújtott neki.

— Mondja csak, Legris apó, még nem is köszöntem meg magának, — kezdte.

— Ugyan mit uram? — kérdezte Legris kissé megütődve.

— Hát a maga ajándékát!... A maga földje nekem úgy megért kétszáz ezer frankot, mint egy sout!

— Kétszáz ezer frankot!

Legrisnek minden vére az arcába szökött. A lábai reszkettek s még egyszer hebegte:

— Kétszáz ezer...!

Aztán összeesett Morillon előtt.

A vasuti szolgák bevitték a váróterembe; élesztették, de hasztalan. Legris apó szívizületét kapott.

Gaston Rageot.

Ezenkívül vásárlás útján gyűjtött Vinczehidly 1 drb háromfókos virágos szekrényt, 1 kis képet, 1 vasbográcot, 2 fazekat, 19 régi tányért, 1 fali órát, 1 sárga ágyat, 1 fekete konyhaszekrényt, 1 evőeszköztartót, 1 mécses és 2 drb régi székot.

A gyűjtött muzeumi tárgyakat egyelőre ideiglenesen a vármegyházban helyezték el s ott őrzik a többi már eddig összegyűjtött tárgyakkal.

— **Csebzai küldöttség a földmivélsügyi miniszteriumban.** Csebzai közönség küldöttsége tiszteltetteden a földmivélsügyi miniszteriumban, ahol a küldöttséget a beteg miniszter helyett Papp-Ragány István osztálytanácsos fogadta. A küldöttséget Daniel Pál képviselő vezette, aki a küldöttségnek azt a kérelmét terjesztette elő, hogy a vásárolt nagyobb legelőterülethez állami segínyt nyújtson a földmivélsügyi kormány. Papp-Ragány osztálytanácsos a küldöttséget igen szívesen fogadta és megnyugtató választát a küldöttség lelkes éljenzéssel tudomásul vette. Résztvevők a küldöttségben Fleischer Elemér jegyző, Csimpleriu lelkész, Grueszku tanító és a képviselőtestület számos tagja.

— **Egy 48-as hős halála.** Fornét Jenő, nyugalmazott királyi törvényszéki elnök, feledi földbirtokos, 1848—49-iki honvédtiszt, 86 éves korában meghalt. A megboldogult a szabadságharc alatt a nagybecskereki nemzetőrség második századának parancsnoka volt, és részt vett Jarkovcánál, Perlasznál a rácek elleni ütközötben, Kiss Ernő tábornok parancsnoksága alatt; 1849-ben önkéntes nemzetőr-csapatot szervezett torontáliakból és Arad alá vezette, majd februárban Bem tábornokhoz csatlakozott, és február nyolcadikán csapatával hősiessé részt vett a piskihidi csatában, később a székelyekkel egyesülve, Szászmezősre vonult, de betegeskedése miatt kénytelen volt csapatát Csemegi Károlynak, a későbbi igazságügyminiszternek átadni.

— **A Villand-testvérek cirkusza Nagybecskereken.** Az országos híru Villand-testvérek modern nagy cirkuszukkal három napra Nagybecskerekre jönnek. A Villand-cirkusz amely egyike a kontinens legelső cirkuszainak, holnap reggel érkezik meg hozzánk 22 vagonból álló külön vonaton, ami magában is tanúsítja a cirkusz nagy arányait. Villandék a vásártéren állítják fel hatalmas cirkuszukat és négy előadást tartanak itt. Holnap pénteken este lesz az első előadás, azonkívül szombaton este és vasárnap délután s este. Mind a négy előadásban változatos gazdag műsort fog bemutatni a cirkusz, ritkán látott attrakciókkal s így bizonyos, hogy nagy közönsége lesz a derék Villandéknak. Az előadások mindennap este 8 órakor kezdődnek s jegyek előre válthatók Mangold Lipót könyvkereskedésében.

— **Halál a vásáron.** Zsombolyáról jelentik: Izgalmas jelenet játszódott le a napokban a zsombolyai országos vásáron. Egy ottani vásárbérlő felszólított egy limonádé-árust, hogy a kötelező husz fillér helypénzt fizesse meg. Miután a limonádé-árus még nem keresett annyit, hogy a helypénzt megfizethette volna, a vámos inzulálta, de nem sokára megint visszajött és újból követelte a helypénzt. A szegény limonádés még most sem keresett annyit, hogy fizethetett volna — a bérlő galléron ragadta, hogy a rendőrségnek átadja. Eközben odaérkezett egy rendőr és felszólította a bérlőt, hogy eressze el a limonádé-árust. Erre a bérlő szabadon bocsájtotta, a limonádés pedig a bodéja felé tartott. De alig tett egy pár lépést, holtan rogyott össze. A vizsgálatot megindították, hogy mi okozta a limonádés halálát.

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

A kibontakozási tervek.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint a „Neue Freie Presse” budapesti tudósítója írja, Justh Gyula, a képviselőház elnöke híveivel beszélgetést folytatott a politikai helyzetről, azonban csak nagyon hiányos felvilágosításokat adott. Justh elmondotta, hogy beszélt Kossuth Ferencel, aki közölte vele terveit, úgy látszik azonban, hogy Kossuth tervei egyelőre csak általánosak. Mindazok a politikusok, a kiknek eddig alkalmuk volt Kossuthal a politikai helyzetről beszélni, azt mondják, hogy Kossuth nagyon tartózkodó a közlésekben s pusztán csak a választói reform keresztülvitelének a sürgős voltát hangsúlyozza, nem mondja azonban, hogy ki volna hivatalva ennek a sürgős feladatnak a keresztülvitelére. Egyelőre tehát csak annyi bizonyos, hogy vezetó

helyen a kibontakozási tervek a választói reform megvalósítása körül csoportosulnak, minden más kérdés kikapcsolásával s hogy a választói reformot az Andrassy-féle tervezettől elütően enyhébb formában akarják keresztülvinni, úgy, hogy a választói reform keresztülvitelével a függetlenségi párt, mint parlamenti többség bizassék meg.

Kossuth és Justh.

Justh Gyula képviselőházi elnök, aki kedden tudvalevőleg meglátogatta Kossuth Ferencet s délután B a t t h y á n y i Tivadar gróffal is tanácskozott, este megjelent a függetlenségi párt klubhelyiségeiben, ahol számos függetlenségi képviselő volt jelen. Itt mindenkinek feltűnt, hogy Justh Gyula rendkívül nyomott hangulatban volt. Hír szerint Justh azért kereste volna fel Kossuthot, mert Kossuth állítólag a koalíciós pártok vezéreivel kötelezettséget vállalt volna a koalíció fenntartására s a bankkérdés kikapcsolására nézve. Justh állítólag figyelmeztette volna Kossuthot, hogy az egész függetlenségi párt ragaszkodik azon határozatához, a mely szerint a függetlenségi pártnak a bankkérdést 1911-ig el kell intéznie, miközben a választási reformot is keresztül kell vinnie. Kossuth a hírek szerint biztosította Justhot, hogy teljes mértékben respektálja ezt a határozatot, figyelmeztette őt azonban azokra a veszélyekre, a melyek ezen állásponthoz való makacs ragaszkodás által származhatnak. E pont körül állítólag heves összeütközés támadt Kossuth és Justh között s Kossuth kijelentette, hogy a párt választására bizza, hogy újabb konfliktusok felidézését, avagy pedig a paktum realizálását akarja-e. A függetlenségi pártkörben még azt is beszéltek, hogy a kormány állítólag tervbe vette volna a helyzetnek minél rövidebb időn belül való tisztázását s azért Wekerle már a legközelebbi audiencián be fogja jelenteni az uralkodónak a kormány lemondását.

Wekerle és Kossuth tanácskozása.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” ered. táv.) Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este birtokáról a fővárosba érkezett. A miniszterelnök ma d. e. 11 órakor felkereste a lakásán Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert s vele a helyzetről, valamint a szükséges teendőkről 2 óra hosszat tanácskozott.

Holnap Kossuth, Andrassy Gyula gróffal és Zichy Aladár gróffal fog tárgyalni a helyzet dolgában.

Minisztertanács.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” eredeti táv.) Szombat délelőtt 11 órakor a még gyöngékedő Kossuth Ferenc lakásán minisztertanács lesz, amelyen a kormány a politikai helyzettel fog foglalkozni, illetőleg az egyes pártvezető miniszterek között a most folyó tanácskozások eredményét fogja fixirozni.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök hétfőn Bécsbe utazik, hogy egyrészt részt vegyen ott a kedden tartandó közös miniszteri tanácskozáson, a melyen a közös költségvetést tárgyalják, másrészt pedig, hogy még ugyanaznap kihallgatásra menjen a királyhoz, a kinek a politikai helyzet dolgában előterjesztést tesz. Ezután a kihallgatás után dől el, hogy lesz-e Lukácsnak újabb szerepe a válságban.

Az intéző-bizottság ülése.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök királyi kihallgatása után Kossuth Ferenc nyomban összehívja a függetlenségi párt intéző-bizottságát, a melyen előterjeszti a miniszterelnök királyi

kihallgatásának eredményét s egyuttal előterjesztést tesz a továbbiakra nézve is.

A nagygyakorlatok.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Gross-Messeritschből sürgönyzik, a király tegnap délután fél 1 órakor érkezett oda, hogy részt vegyen a nagygyakorlatokon. A király egyenesen a Harrach-féle kastélyba hajtatott, amelyet a hadgyakorlatok idejére neki szállásul berendeztek. Ugyancsak tegnap délután fél 6 órakor érkezett meg Iglából automobilon Ferenc Ferdinánd trónörökös kíséretében Vilmos német császár, aki szintén a Harrach-féle kastélyba ment. A két uralkodó rendkívül szívélyesen üdvözölte egymást. A hadgyakorlatok ma már teljes erővel megindultak s a csapatok mindkét részről megkezdték az előnyomulást. Királyunk és a német császár ma kimentek a hadgyakorlatok színhelyére és Prnavától északra szemlélik a gyakorlatok folyását. Ferenc Ferdinánd főherceg Conrad vezérkari főnökkel Gross-Bitetschbe ment.

A király vasárnapig marad a hadgyakorlatok színhelyén, amikor visszatér Bécsbe.

Az északi sark felfedezése.

Budapest, szept. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Newyorki jelentések szerint ott nagy izgalommal várják Pearynak, a másik északsarki felfedezőnek megérkezését. Az ő nyilatkozatától nagyon sok fog függni Cook felfedezését illetőleg, a melyet ma sok helyütt még mindig kételkedéssel fogadnak. A két sarkutazó utjára vonatkozólag ma a következőket jelentik: Cook téli szállása a grönlandi York-nál volt. Innen ment Etahba, majd Grant-Land megkerülésével attól északra egyenesen haladt a sarki tengeren fel az északi sarkhoz. Pearynak a téli szállása sokkal magasabban, Grant-Landnak a sarki tengert érintő partján volt s innen egy csekély körutal ment az északi sarkra. Persze Peary sarki utjának itt elmondott iránya nem pontos s arról majd csak Peary mondhat határozott részleteket.

A kolera Hollandiában.

Budapest szept. 9. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Dordrechtből jelentik, ott tegnap két koleraeset fordult elő, amelyek közül az egyik halálos volt.

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 9. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	26.96 — —
Buza (áprilisra)	27.34 — —
Rozs (októberre)	19.04 — —
Zab (októberre)	14.68 — —
Tengeri (októberre)	14.24 — —

Közgazdaság.

□ **Tenyészmarha- és lódíjazás Ernesztházán.**
A Torontálmezei gazdasági egyesület karöltve Ernesztháza község elöljáróságával október hó 3-ikán délelőtt 9 órai kezdettel Ernesztházán szarvasmarha- és lódíjazást rendez, mely alkalommal a földmivelésügyi miniszter és a torontálmezei gazdasági egyesület által adományozott díjakat fognak kiosztani. A díjakra pályázhat minden torontálmezei kisbirtokos tenyésztő saját nevelésű, vagy tenyésztésre beszerzett állataival. A pénzdíjakon kívül elismerő okleveleket is adnak ki. A bemutatott állatok megbírást, valamint az odaitelt díjak kiosztását, egy évéig a helyszínen alakítandó szakbizottság fogja végezni. A bejelentések Ernesztháza község elöljáróságához intézendők.

Felelős szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

6000/1909. sz. A nagyszentmiklósi járás szolgabirjától

Hirdetmény.

A vármegye alispánja folyó évi szept. 1-én 23955/909. sz. a. kelt rendelkezésével elrendelte a nagyözi paplakhoz tartozó

istálló tatarozását

és megbízott az árlejtés kiírásával.

Ennélfogva a nagyözi templom és paplakhoz tartozó istálló tatarozási munkálatainak foganatosítására árlejtést hirdetek s azt Nagyösz községében folyó évi szeptember 16-án d. u. 4 órakor fogom megtartani. Megjegyzem, hogy a nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatal által felülvizsgált vázlatrajz és költségvetés Nagyösz községében az árlejtés napjáig betekinthező.

1. Az árlejtés nyilvános; szóbeli, zárt ajánlatok nem fogadhatók el;

2. Vállalkozók kötelesek a költségvetéssel megállapított összeg 10%-át készpénzben óvadékként letenni;

3. A tatarozási munkát az árlejtés napjától számított 3 nap alatt megkezdendő s legkésőbb folyó évi október hó 15-éig befejezendő;

4. A vállalati, illetőleg kereseti összeg a munkát végleges átvétele és a kereseti összegnek a kegyuraktól történt behajtása után fog kiadatni.

Egyéb részletes feltételek a szerződés megkötése alkalmával fognak megállapíthatni.

Nagyszentmiklós, 1909. évi szept. 4.

822-3.2

Hadfy, főszolgabíró.

Bérbeadó ház

A Nádor-utca 820. sz. ház, mely áll 6 szoba és mellékhelyiségekből, azonnal bérbeadó.

820-3.1

Bővebbet Vásár-tér I. sz. alatt.

NAGYBECSKEREKI TAKARÉKPÉNZTÁR.

A „Korona“-szálló udvarán mélykutat

□ szándékozunk furatni. □

Vállalkozók sziveskedjenek ajánlataikat 1909. évi szeptember hó 25-éig benyújtani

a Nagybecskereki takarékpénztár igazgatóságánál.

A felsőtorontali ármentesítő és belvizzabályozó-társulat igazgatójától.

5582. szám
ig. ex 1909.

Közgyűlési meghívó.

A társulati elnök ur Ö Múltósága folyó évi szeptember hó 20-ik (huszadik) napján hétfő délelőtt 1/2 12 órára Nagyikindán a társulati igazgatóság székhelyének gyűléstermébe közgyűlést tűzött ki, — melyre van szerencsém ezennel tisztelettel meghívni.

Az alapszabályok 7. §-ának*) rendelkezése szerint van szerencsém a községi előljáróságokat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon azon megjegyzéssel sziveskedjenek értesíteni, hogy amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott 7. §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi előljáróság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivétel szerinti közrejárulása legalább 200 koronát tesz ki.

A községbeli érdekeltség esetleges csoportosulásáról a választott megbízott, vagy megbízottak neveiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltséget a községi előljáróság fogja-e a társulati alapszabályok 7. §-a értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállítása céljából, a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést kérek.

Az 1909. évi szeptember hó 20-iki közgyűlés tárgysorozata :

1. 1910. évi költségelirányzat.
2. A töltés emeletése.
3. A társulati elnök, alelnök és választmány 1910. évtől kezdődő hatálylal leendő megválasztása.
4. A választmánynak az illetmény-szabályzat megváltoztása iránti 116/1909. számú határozata, illetve javaslata.
5. A törökkanizsai közbirtokossággal a közgyűlésnek 17/1908. számú határozata folytán kötött egyezség.

Nagyikindán, 1909. évi szeptember hó 5-én.

Báró HAUSER KÁROLY s. k.,
Igazgató.

*) Az alapszabályok 7. §-a következőképpen szól: A társulati tagok törvényes jogait a közgyűléseken érdekeltségük arányában személyesen vagy a közgyűlés megnyitását bejelentett megbízottjaik által gyakorolják.

A közgyűlésen a társulati tagok a kétszeres társulati kivétel szerint számított közrejárulási összegnek minden 200 koronája után egy-egy szavazattal bírnak; önálló szavazatra azonban csakis az van jogosítva, a kinek kétszeres kivétel szerinti közrejárulása legalább kétszáz koronát tesz. A szavazati számításoknál a félnél nagyobb törtrész egésznek vétetik, a félnél kisebb törtrész pedig figyelmen kívül marad.

Kétszáz koronánál kevesebbet fizető tagoknak joguk van csoportosulni és közös megbízottjuk által összes érdekeltségük arányában szavazataikat gyakorolni, ha megbízottjaikat a közgyűlés napja előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnál előzetesen bejelentik, jogukban áll nemcsak egy közgyűlésre, hanem állandó megbízottat is választani, kinek megbízatása addig érvényes, a míg meghatalmazása vissza nem vonatik. Az ilyen állandó képviselő az igazgatónak a meghatalmazás beküldése mellett szintén bejelentendő.

Azon kisebb érdekeltek szavazati jogát, akik önként nem csoportosulnak és akik megbízottjaikat előzetesen be nem jelentik, azon község előljárósága gyakorolja, a mely község határában az illető területek fekszenek. A község előljáróságának ez esetben még akkor is van szavazata, ha az illető község határában kisebb érdekeltek összes kétszeres kivétele sem tenne ki kétszáz koronát. (823—1.1)

VILLAND TESTVÉREK NAGY CIRKUSZA

NAGYBECSKEREKEN, A VÁSÁRTÉREN.

Folyó hó 10-én érkezik 22 vagonból álló külön vonattal és az
(827—2.1) nap este 8 órakor tartja

nagy megnyitó előadását.

Folyó hó 11-én második nagy előadás.

Vasárnap, 12-én két nagy bucsu-előadás.

Jegyek már kaphatók Mangold Lipót könyvkereskedésében.

T. C Tisztelettel van szerencsém a n. é. kö-
zönség tudomására hozni, hogy a kor-
víványai szerinti

gőz-festőde és vegytisztító-intézetet

a legújabb gépekkel ellátva, saját házámban (Erzsébet-
tér 5 sz. a., a Korona-szálloda mellett) megnyitottam.
Elvállalok festésre, ugyszintén vegyi tisztításra uri,
női, gyermekruhákat és tisztí egyenruhákat, min-
dennemű gyapju- és pamutszöveteket; függönyök a
a leg gondosabban tisztíttatnak és festetnek. —
Főtörekvésem odairányul, hogy jó, pontos és olcsó
kiszolgálással a n. é. közönség megalégedését kiér-
demeljem.

828—5.1 Kiváló tisztelettel
Szenessy István.

MIKROSOL

— 4 állami érem,
22 első kitüntetés.

— Különleges
gyártmányok —

Perf mosható email
festék, mázo-
lásra készen,
fára, fura, vasra

Resszmerfesték
rozsdavédő, vihar-
álló vasmázolat :::

BAZALTFESTÉK

viharálló és mosható, homlokzatok és
belső helyiségek meszelésére.

Kosárbutorzománc, kádzománc, padlólak stb. stb.
Mintamásolat, szinkártya ingyen és bérmentve.

728—10-9

1909. évi május hó 1-étől állandóan kapható!
Magyar forrás. Hugyhajtó és hügysavoldó Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu
ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, hügkő- és hólyagbajok ese-
tében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutkezelőség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, VI., Ferenc Jó-
zsef-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris,
London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen : 74. Telefon Budapesten III—93.

Főraktár Nagybecskereken: Ro'sa Béla fűszerkereskedésében és azon-
kívül mindenütt kapható. 703—100.68